

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/22-12/36
URBROJ: 50301-04/25-24-18

Zagreb, 20. svibnja 2024.

Ha**NP*021-03/22-09/28*50-24-13**Ha

REPUBLIKA HRVATSKA	
HRVATSKI SABOR	
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6	
Primljeno:	20-05-2024
Klasifikacijska oznaka:	021-03/22-09/28
Org. jed.	65
Urudžbeni broj:	50-24-13
Prih.	Vrij.
-	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2021. godinu
- mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/22-09/28, URBROJ: 65-24-11, od 17. svibnja 2024.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2021. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske je u prošlom mandatu dostavila Hrvatskome saboru mišljenje o Izvješću o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2021. godinu aktom, KLASA: 022-03/22-12/36, URBROJ: 50301-04/25-22-14, od 15. lipnja 2022.

S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da ostaje pri danom mišljenju koje se dostavlja u prilogu.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra hrvatskih branitelja Tomu Medveda, ministra zdravstva dr. sc. Vilija Beroša, dr. med., ministra znanosti, obrazovanja i mladih dr. sc. Radovana Fuchsa, ministra pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Damira Habijana, te državne tajnike

Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić, Darka Nekića, dr. sc. Špiru Janovića, dr. med., dr. sc. Silvia Bašića, dr. med., dr. sc. Mariju Bubaš, dr. med., Ivicu Šuška, Stipu Mamića, dr. sc. Ivu Ivanković, Juru Martinovića, Sanjina Rukavinu i Vedranu Šimundžu Nikolić.

Prilog: 1

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/22-12/36
URBROJ: 50301-04/25-22-14

Zagreb, 15. lipnja 2022.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2021. godinu
- mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/22-09/28, URBROJ: 65-22-03, od 1. travnja 2022.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20.), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2021. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2021. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, aktom od 29. ožujka 2022., ukazuje na sljedeće:

U Izvješću, točki 1. „Uvod“ (str. 3), navedeno je, između ostalog, da je zajamčena minimalna naknada niska te da ne omogućava zadovoljavanje životnih i stambenih potreba građana. Vlada Republike Hrvatske ističe da je, u svrhu unaprjeđenja osnovnih životnih potreba korisnika zajamčene minimalne naknade, na sjednici održanoj 24. veljače 2022., donijela Odluku o osnovici za izračun iznosa zajamčene minimalne naknade („Narodne novine“, broj 23/22.), kojom je propisano da osnovica na temelju koje se izračunava iznos zajamčene minimalne naknade iznosi 1.000,00 kuna. Dakle, osnovica na temelju koje se izračunava iznos zajamčene minimalne naknade je donošenjem spomenute Odluke povećana s 800,00 na 1.000,00 kuna. Također, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako pravo na zajamčenu minimalnu naknadu veže za sobom i druga prava, kao što je pravo na ugroženog kupca energenata koje se isplaćuje u iznosu od 400,00 kuna mjesečno, zatim pravo na naknadu za troškove stanovanja koje priznaje jedinica lokalne samouprave, a koje se odnosi na najamninu, komunalne naknade, troškove grijanja, vodne usluge te troškove koji su nastali zbog radova na povećanju energetske učinkovitosti zgrade. Naknada za troškove stanovanja priznaje se u visini od najmanje 30 % iznosa zajamčene minimalne naknade, odnosno ukoliko su troškovi manji u iznosu stvarnih troškova.

Nadalje, u istom dijelu Izvješća (str. 4), navodi se da je pandemija dovela do nedostupnosti zdravstvenih usluga. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da kako u redovnoj, tako i u aktualnoj situaciji epidemije bolesti COVID-19 tijekom 2021., svaka osoba je mogla ostvariti, između ostaloga, pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na jednakost u cjelokupnom postupku ostvarivanja zdravstvene zaštite te je imala mogućnost ostvarenja najviše moguće razine zdravlja, u skladu s odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, br. 100/18. i 147/20.), Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, br. 80/13., 137/13. i 98/19.), Zakona o zaštiti prava pacijenata („Narodne novine“, br. 169/04. i 37/08. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) te brojnih drugih zakona i podzakonskih akata. Osobama s invaliditetom pruža se isti opseg, kvaliteta i standard besplatnih i dostupnih zdravstvenih usluga kao i ostalim građanima, a nastoje se pružiti zdravstvene i rehabilitacijske usluge koje su posebno usmjerene potrebama osoba s invaliditetom upravo zbog njihovog invaliditeta.

U Izvješću, točki 2.1. „Utjecaj epidemije COVID-19 na položaj osoba s invaliditetom“ (str. 12 - 14), izneseni su navodi o zabrani izlaska korisnika usluge smještaja kod pružatelja socijalnih usluga i ograničenjima vezanim uz primanje posjeta. Vlada Republike Hrvatske ističe da je epidemija zahtijevala brzu prilagodbu sustava socijalne skrbi novim okolnostima, a Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je od početka epidemije bolesti COVID-19 u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i Nastavnim zavodom za javno zdravstvo „dr. Andrija Štampar“, sukladno epidemiološkoj situaciji, donosilo upute za pružatelje socijalnih usluga u sustavu socijalne skrbi. Navedenim uputama, a sukladno promjenama epidemiološke situacije, posjete korisnicima su ograničavane ili omogućavane, kao i njihovi izlasci izvan prostorija pružatelja usluge. Vlada Republike Hrvatske naglašava da je temeljni cilj svih restriktivnih mjera bio osigurati najvišu moguću razinu zdravlja korisnika socijalnih usluga koji se nalaze na kolektivnom smještaju, a koji povećava rizik prijenosa zarazne bolesti COVID-19, uvažavajući pritom i specifične potrebe korisnika usluga. Također, Vlada Republike Hrvatske napominje da je pored navedenih uputa, Nacionalni stožer civilne zaštite na prijedlog lokalnog stožera civilne zaštite, mogao propisati dodatne mjere u skladu sa specifičnom epidemiološkom situacijom na području pojedine županije (primjerice ograničenje posjeta, ograničenje izlazaka korisnika, uvođenje mjere samoizolacije pri povratku nakon višednevne odsutnosti itd.). Premda su pojedine osobe smatrale da su uvođenjem mjera zakinite za svoje pravo na slobodno kretanje, Vlada Republike Hrvatske smatra da treba uzeti u obzir da istovremeno iste nemaju pravo svojim izlascima izvan prostorija pružatelja usluga, odnosno svojim postupanjima ugrožavati prava drugih korisnika na zdravlje i život. Svaki građanin mora biti svjestan svoje osobne odgovornosti u situaciji proglašene epidemije zarazne bolesti, a društvena odgovornost temelji se na načelu solidarnosti. To podrazumijeva da su i građani sami dužni poduzimati sve propisane mjere kako bi smanjili mogućnost širenja zaraze na minimum. S ciljem daljnje zaštite starijih osoba i osoba iz drugih ranjivih skupina, koje su prepoznate kao zdravstveno najugroženije trenutnom epidemijom bolesti COVID-19, Vlada Republike Hrvatske ističe da je odlukom ministra nadležnog za područje socijalne skrbi 2020. osnovano Povjerenstvo za sprečavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 nad starijim osobama i osobama iz drugih ranjivih skupina. Navedeno Povjerenstvo čine, osim predstavnika Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i predstavnici Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „dr. Andrija Štampar“, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Grada Zagreba te predstavnici domova socijalne skrbi za starije osobe i osobe s invaliditetom, a prema potrebi uključuju se i drugi stručnjaci, znanstvenici, predstavnici državnih tijela i drugi dionici. Spomenuto Povjerenstvo je savjetodavno i stručno tijelo Ministarstva rada, mirovinskoga

sustava, obitelji i socijalne politike, čija je zadaća izrada prijedloga, mišljenja i stručnih obrazloženja s ciljem prevencije širenja zaraze, a njegovi su članovi aktivno sudjelovali u pripremi niza uputa namijenjenih pružateljima socijalnih usluga. Vlada Republike Hrvatske svjesna je da boravak u izolaciji predstavlja problem za sve građane, a posebno za starije osobe te su sukladno svim do sada izdanim uputama za sprječavanje i suzbijanje epidemije bolesti COVID-19 za pružatelje socijalne usluge smještaja za starije osobe i osobe s invaliditetom, svi pružatelji usluga bili pozvani da intenziviraju individualni rad s korisnicima te psihosocijalnu podršku, kako bi se smanjile posljedice ograničenja posjeta te olakšao život u novonastaloj situaciji za vrijeme trajanja epidemije. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava da su pružatelji usluga svim dosadašnjim uputama poticani da osiguraju češće i duže telefoniranje, kao i mogućnost uspostave kontakata s obitelji i prijateljima putem moderne tehnologije, odnosno putem elektroničkih uređaja s pristupom internetu. Jedan od načina komunikacije je i uspostava video poziva za koje su istraživanja pokazala da mogu značajno smanjiti rizik od pojave depresivne simptomatologije, posebice kod osoba starije životne dobi. S obzirom na to da pojedini korisnici nemaju tzv. pametne telefone ili nisu vješti u uspostavi komunikacije na elektroničkim uređajima, jedna od mogućnosti je uspostava komunikacije od strane ustanove u kojoj borave. Vlada Republike Hrvatske ističe da je iz navedenog razloga Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike ispitalo mogućnosti za uspostavu video poziva od strane ustanova čiji je osnivač Republika Hrvatska te decentraliziranih domova za starije osobe. Rezultati su pokazali da većina ustanova ima mogućnost uspostave video poziva, no također kao jedna od poteškoća pokazala se činjenica da članovi obitelji/skrbnici korisnika nemaju potrebnu tehničku opremu za uspostavu video poziva. U slučajevima kada korisnici nemaju svoje uređaje za uspostavu video poziva, već se koriste uređajima ustanove u kojoj borave, uspostava i vrijeme komunikacije prilagođava se vremenu, odnosno raspoloživosti radnika doma ili je vrijeme ograničeno zbog poštivanja „kućnog reda“, primjerice u vrijeme odmora korisnika. S obzirom da epidemija bolesti COVID-19 još uvijek traje, Vlada Republike Hrvatske ističe da će Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i nadalje donositi upute i preporuke koje će se temeljiti na raspoloživim znanstvenim spoznajama dostupnim u trenutku njihovog donošenja i koje su nužne za ostvarenje cilja koji se njima želi postići, a to su zaštita zdravlja i života korisnika. Pritom će se svakako razmatrati postoji li mogućnost da se zaštita postigne jednako učinkovito manje restriktivnim mjerama te uzimati u obzir druge suprotstavljene društvene interese i stupanj ograničavanja ljudskih prava i temeljnih sloboda.

U istom dijelu Izvješća (str. 26), navedeno je da je pravobraniteljica za osobe s invaliditetom preporučila Vladi Republike Hrvatske i Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike da razmotre mogućnost da se isplatom COVID-19 dodatka obuhvate i osobe s invaliditetom, odnosno obitelji čiji su članovi osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju, ali da Vlada Republike Hrvatske, odnosno Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike preporuku nisu prihvatili, već su najavili poboljšanje postojećih zakonskih rješenja kroz izradu Nacrta prijedloga zakona o socijalnoj skrbi, kojim će se nastojati ublažiti teškoće svakodnevnog života te osigurati njega i skrb djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je Zakonom o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 18/22. i 46/22.), koji je stupio na snagu 17. veljače 2022., iznos osobne invalidnine povećan s 300 % na 350 % osnovice, odnosno da je iznos osobne invalidnine povećan s prijašnjih 1.500,00 kuna na 1.750,00 kuna. Pored toga, a za razliku od prijašnjeg Zakona o socijalnoj skrbi, novi Zakon o socijalnoj skrbi ne propisuje prihodovni niti imovinski cenzus, kao uvjet za ostvarivanje prava na osobnu invalidninu. Isto tako, proširen je i krug osoba kojima se može priznati pravo na status njegovatelja, uz postojeći krug osoba, status se može priznati i srodniku u ravnoj lozi i srodniku u pobočnoj lozi do

zaključno drugog stupnja srodstva koji ispunjavaju propisane uvjete. Vlada Republike Hrvatske naglašava da se na ovaj način potiče ostanak djeteta s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom u vlastitom domu i sprječava se njihova institucionalizacija. Osim navedenoga, roditelj njegovatelj i njegovatelj imaju pravo na veći iznos naknade, u iznosu od 4.500,00 kuna, ako dijete s teškoćama u razvoju i osobu s invaliditetom zbog zdravstvenog stanja nije moguće uključiti u programe i usluge u zajednici, a roditelju koji samostalno njeguje dvoje ili više djece s teškoćama u razvoju ili osoba s invaliditetom naknada se dodatno uvećava te iznosi 6.000,00 kuna.

Nadalje, u istom dijelu Izvješća (str. 15), izneseni su navodi o nepostojanju primjerene dijagnostike i pružatelja usluga rane intervencije. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske naglašava da se zdravstvena zaštita djece s teškoćama u razvoju kontinuirano provodi u domeni obveznog zdravstvenog osiguranja te u sklopu posebno ugovorenih programa zdravstvene zaštite djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom. Aktivnosti iz programa mjera zdravstvene zaštite provode se u okviru redovne djelatnosti zdravstvenih radnika i ustanova. Svi dijagnostički i terapijski postupci za djecu s teškoćama u razvoju u sustavu zdravstva i tijekom 2021. su se odvijali kontinuirano u okviru redovnih djelatnosti, sukladno stručnim smjernicama. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da su neka područja zaštite mentalnog zdravlja obuhvaćena određenim propisima Republike Hrvatske izravno te neizravno u okviru niza drugih zakona, strategija i planova, a u tijeku je i procedura donošenja nove nacionalne strategije zaštite mentalnog zdravlja te je područjima djelovanja strategije obuhvaćeno i unaprjeđenje mentalnog zdravlja u vulnerabilnih populacija.

Također, u istom dijelu Izvješća (str. 20), navodi se da je razvidno da se prilikom donošenja uputa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, od 1. ožujka 2021., koje su predviđale organizaciju cijepljenja nepokretnih osoba u kućnim posjetima, bilo putem liječnika primarne zdravstvene zaštite, bilo mobilnih timova, nije vodilo računa o mogućnostima i kapacitetima potrebnim za provedbu uputa. Pored toga, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom preporučuje da se prije izdavanja uputa razmotre pravne i stvarne mogućnosti za njihovu provedbu, jer da se u suprotnom deklarativno priznanje nekog prava, odnosno mogućnosti ne može realizirati i postaje bespredmetno. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo zdravstva, na temelju odluka i mjera ministra zdravstva i Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske, sukladno preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, kontinuirano provodi brojne aktivnosti koje pomažu unaprjeđenju organizacije rada u zdravstvenom sustavu, koji se svakodnevno prilagođava epidemiološkim izazovima. Vlada Republike Hrvatske u vezi s pripremom zdravstvenog sustava na posebne okolnosti epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2, ističe da Ministarstvo zdravstva od početka epidemije kontinuirano poduzima mjere kako bi se unaprijedilo funkcioniranje zdravstvenog sustava u izvanrednim situacijama epidemije bolesti COVID-19 te odgovorno, ozbiljno i vjerodostojno upravlja svim elementima koji bi mogli uzrokovati neželjene posljedice uslijed pojave bolesti COVID-19. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je upravljanje epidemijom koronavirusa i dalje multiresorna odgovornost i izazov koji zahtijeva međusobnu suradnju svih uključenih dionika: Vlade Republike Hrvatske, Stožera civilne zaštite, županijskih stožera civilne zaštite, ministarstava, stručnih radnih skupina i drugih eksperata u zdravstvenom i komplementarnim sustavima. Međusobna komunikacija te fleksibilan pristup ključni su za modularni odgovor koji ovisi ponajprije o epidemiološkoj situaciji svake pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Vlada Republike Hrvatske ističe da je ključni cilj procesa donošenja odluka usmjeren na postizanje odgovora proporcionalnog razini rizika, polazeći od činjenice da rizik nije jednak među različitim skupinama stanovništva.

U Izvješću, točki 2.2. „Osvrt na podršku osobama s invaliditetom na područjima pogođenim potresom“ (str. 34 - 35), izneseni su navodi o problemima funkcioniranja zdravstvenog sustava na područjima pogođenim potresom. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da su informacije o nekim od poduzetih aktivnosti iz sustava zdravstva dostupne na poveznici: <https://potresinfo.gov.hr/ministarstvo-zdravstva/112>.

U Izvješću, točki 2.5. „Pristup pravosuđu“ (str. 61 - 62), u dijelu koji se odnosi na besplatnu pravnu pomoć uređenu Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći („Narodne novine“, br. 143/13. i 98/19.), navodi se da bi se vrijednost boda za utvrđivanje naknade za rad odvjetnika za pruženu sekundarnu pravnu pomoć trebala izjednačiti s vrijednošću boda propisanom Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“, br. 142/12., 103/14., 118/14., 107/15. i 37/22.). Vlada Republike Hrvatske ističe da se prilikom propisivanja visine boda za utvrđivanje naknade za rad odvjetnika za pruženu sekundarnu pravnu pomoć mora voditi računa o sredstvima koja su u tu svrhu osigurana u državnom proračunu i koja su ograničena. S ciljem motiviranja odvjetnika da se prijave na popise Hrvatske odvjetničke komore, za pružanje sekundarne pravne pomoći sastavljenim za područje jedinica područne (regionalne) samouprave, Uredbom o vrijednosti iznosa za utvrđivanje naknade za pružanje sekundarne pravne pomoći za 2019. godinu („Narodne novine“, broj 45/19.), povećana je vrijednost boda za utvrđivanje naknade za rad odvjetnika s 5,00 na 7,00 kuna te se od tada vrijednost boda nije smanjivala. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje da u skladu s člankom 23. stavkom 2. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, ako korisnik besplatne pravne pomoći uspije u sporu, ima pravo na naknadu troškova postupka s osnove nagrade i naknade stvarnih izdataka za rad odvjetnika prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika.

U istom dijelu Izvješća (str. 62), navodi se da se usporedbom izvješća Ministarstva pravosuđa i uprave o dostupnosti pravosudnih tijela za 2020. i 2021., može zaključiti da na tri suda nisu bile poduzete nikakve mjere u 2021. (Vrhovni sud u Zagrebu, Općinski sud u Splitu te Općinski sud u Vukovaru, Stalna služba u Vinkovcima). U vezi s navedenim, Vlada Republike Hrvatske ističe da je za obnovu zgrade Vrhovnog suda u Zagrebu, oštećene u potresu, u tijeku izrada projektne dokumentacije cjelovite obnove (projektiranje je započelo 29. studenoga 2021.), koja obuhvaća i ranije planiranu izgradnju dizala. Nadalje, u tijeku je rekonstrukcija i nadogradnja zgrade u koju će se smjestiti Općinski sud u Splitu, a koja ispunjava uvjete pristupačnosti. U pogledu Općinskog suda u Vukovaru, Stalne službe u Vinkovcima, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u tijeku ugovaranje projektne dokumentacije, a projektnim zadatkom obuhvaćeno je i rješavanje pristupačnosti za predmetnu zgradu.

U istom dijelu Izvješća (str. 62), navodi se da nabava gusjeničara u svrhu savladavanja arhitektonskih prepreka nije primjereno ni racionalno rješenje. Vlada Republike Hrvatske svjesna je da gusjeničari ne predstavljaju idealno rješenje i nabavljaju se kao element razumne prilagodbe u situacijama kada je ocijenjeno da druga rješenja nisu moguća. Međutim, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo pravosuđa i uprave, preporuku primilo na znanje i da će za predmetne lokacije nastojati iznaći druga rješenja u skladu s mogućnostima, kao i da će nastaviti poduzimati mjere kojima će se prostori cijele pravosudne infrastrukture učiniti pristupačnima. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske naglašava da se prilikom planiranja i provedbe različitih projekata energetske obnove, cjelovite obnove, rekonstrukcije i adaptacije sagledava i zahtjev pristupačnosti, a radi se i na izgradnji novih prostora sukladnih suvremenim standardima, odnosno osiguranju zamjenskih pristupačnih prostora.

Nadalje, u istom dijelu Izvješća (str. 65), navedena je preporuka koja se odnosi na izmjenu Zakona o javnobilježničkim pristojbama („Narodne novine“, br. 72/94., 74/95., 87/96., 112/12. i 110/15.), odnosno preporuča se oslobođenje svih osoba s invaliditetom od obveze plaćanja javnobilježničkih pristojbi. U vezi s navedenim, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo pravosuđa i uprave usvojilo tu preporuku te ju je ugradilo u tekst zakonskog prijedloga koji je planiran za drugu polovicu 2022.

U Izvješću, točki 2.6. „Osobna sloboda i sigurnost“, u podnaslovu „Pravni položaj počinitelja kaznenih djela lišenih slobode koji su kazneno djelo počinili u stanju neubrojivosti“ (str. 66), preporuča se da se jasno propiše koje zdravstvene ustanove mogu pružiti smještaj maloljetnim neubrojivim počiniteljima kaznenih djela koji su lišeni slobode. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske iznosi da je, 17. veljače 2022., u Ministarstvu pravosuđa i uprave održan međuresorni sastanak na kojem je jedna od tema upravo bila i smještaj maloljetnih neubrojivih osoba koje su počinile kazneno djelo te se sukladno zaključcima s tog sastanka razmatraju najbolji koraci koje je potrebno poduzeti radi rješavanja tog pitanja.

U istom dijelu Izvješća (str. 65 - 69), iznesena je problematika vezana uz određivanje zdravstvene ustanove za smještaj maloljetnika koji su tijekom kaznenog postupka proglašeni neubrojivima i kojima je izrečena mjera prisilnog smještaja. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo zdravstva u procesu realizacije sustavnog rješenja za prisilni smještaj maloljetnih neubrojivih osoba, u skladu s njihovim potrebama i odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama („Narodne novine“, broj 76/14.). S tim u vezi, u tijeku su aktivnosti koje Ministarstvo zdravstva provodi zajedno s relevantnim dionicima, a u svrhu realizacije sustavnog rješenja određivanja ustanove za prisilni smještaj maloljetnih neubrojivih osoba koje su počinile kazneno djelo, koja mora uz ostale potrebne zakonske uvjete ispunjavati i onaj za liječenje djece odvojeno od odraslih osoba. Vlada Republike Hrvatske navodi da će Ministarstvo zdravstva po određivanju zdravstvene ustanove u kojoj će biti prisilno smješteni maloljetnici koji su proglašeni neubrojivima, izraditi i dopunu Pravilnika o listi psihijatrijskih ustanova za prisilni smještaj neubrojivih osoba i psihijatrijskih ustanova u kojima se neubrojive osobe liječe na slobodi („Narodne novine“, br. 13/15. i 55/15.).

U Izvješću, točki 2.7. „Sloboda od mučenja ili okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja“, podnaslovu „Primjena mjera prisile u zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi“ (str. 69 - 70), pravobraniteljica za osobe s invaliditetom posebnu je pažnju posvetila mjerama u psihijatrijskim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Povjerenstvo za zaštitu osoba s duševnim smetnjama, dostavilo pravobraniteljici za osobe s invaliditetom, na njezin zahtjev, podatke o primjeni mjera prisile koje su psihijatrijske ustanove, kao i ustanove socijalne skrbi dužne Povjerenstvu dostavljati dva puta godišnje, a sukladno članku 64. stavku 4. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Spomenuto Povjerenstvo je pravobraniteljici napomenulo da je uočilo određene nepravilnosti u ispunjavanju obrazaca za obavješćavanje o primjeni mjera prisile kod pojedinih ustanova tijekom 2021. te da planira uputiti tim ustanovama ponovno objašnjenje kako pravilno ispuniti spomenuti obrazac za predstojeće vremensko razdoblje, u pogledu kojeg izvješće Povjerenstvu mora biti poslano do 15. srpnja 2022. Vlada Republike Hrvatske također ističe da Ministarstvo zdravstva godišnje prati provedbu primjene i obvezu evidentiranja mjera prisile u psihijatrijskim ustanovama u skladu s odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama te da redovito ukazuje bolničkim zdravstvenim ustanovama na obvezu provođenja edukacije zdravstvenih radnika od strane stručnih društava Hrvatskog liječničkog zbora i bolničke zdravstvene ustanove te prati provođenje iste.

U Izvješću, točki 2.9. „Poštivanje doma i obitelji“, podnaslovu „Rodiljne i roditeljske potpore“ (str. 80 - 81), navedene su sljedeće preporuke:

„1. Radi zaštite roditeljskih prava osoba s invaliditetom potrebno je poduzeti mjere na zakonodavnoj razini kojima će se odredbe Konvencije o pravima osoba s invaliditetom implementirati u nacionalno zakonodavstvo i time ustrojiti sustav podrške osobama s invaliditetom kako bi im se pomoglo u ostvarivanju njihovih roditeljskih dužnosti i prava i time spriječilo ograničavanje odnosno oduzimanje njihovih roditeljskih prava.

2. Osobama koje brinu za osobe s invaliditetom u svom kućanstvu potrebno je osigurati prava koja će im omogućiti da OSI pružaju potrebnu skrb i time spriječe njihovu institucionalizaciju, uz istovremeno zadržavanje radnog odnosa.”

Vezano uz propisanu mogućnost da vremenske potpore i pripadajuće novčane potpore umjesto majke, odnosno oca djeteta mogu ostvarivati određeni bliski srodnici, Vlada Republike Hrvatske ističe da je važno odrediti razloge koji ispunjavaju svrhu ovoga prava, odnosno da postoje određene opravdane okolnosti uslijed kojih roditelj nije u mogućnosti skrbiti o djetetu. Naime, svrha korištenja prava iz sustava obiteljskih potpora usmjerena je na potrebu da se roditelj, kao korisnik prava, primarno posveti skrbi o djetetu za što mu je i omogućeno korištenje prava u skladu s uvjetima predviđenim Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama („Narodne novine“, br. 85/08., 110/08. - ispravak, 34/11., 54/13., 152/14., 59/17. i 37/20.), a da su iznimno kao korisnici predviđene i druge osobe kojima je dijete odlukom nadležnog tijela povjereno na čuvanje i odgoj. Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama, omogućeno je da korisnik bude i skrbnik maloljetnog djeteta kojem je rješenjem nadležnog tijela to dijete povjereno na čuvanje i odgoj ili druga fizička osoba kojoj je maloljetno dijete odlukom nadležnog tijela povjereno na čuvanje i odgoj, prema svom radnopravnom statusu, a pod uvjetom da ima status osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju i ako s tim djetetom živi u zajedničkom kućanstvu. Uvažavajući sve navedeno, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da postojeće odredbe Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama, daju odgovarajuću podršku zaposlenom ili samozaposlenom roditelju djeteta s težim smetnjama u razvoju. U širem smislu, u području zaštite i podrške osobama s invaliditetom, Vlada Republike Hrvatske pozdravlja svaki novi prijedlog aktivnosti ili mjere s ciljem unaprjeđenja položaja ove posebno osjetljive skupine, no isto tako, mišljenja je da sustav roditeljskih i roditeljskih potpora nije po svojoj naravi isključivo područje u kojem treba tražiti dodatni prostor za dopune i izmjene. Navedeno smatramo osobito opravdanim imajući u vidu svrhu Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama, u odnosu na iznesene navode pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, da osobe koje joj se obraćaju ne spadaju u korisnike roditeljskih i roditeljskih potpora, već se radi o bliskim srodnicima punoljetnih osoba s invaliditetom, koji su nakon smrti roditelja ili zbog njihove nemoći uslijed starosti preuzeli brigu o osobama s invaliditetom i s njima žive u zajedničkom kućanstvu.

U Izvješću, točki 2.10. „Žene s invaliditetom“ (str. 82), iznesen je općeniti navod da zdravstveni sustav u Republici Hrvatskoj nije prilagođen potrebama žena, a s čim se Vlada Republike Hrvatske ne slaže. Naime, kao prioritet u zdravstvenom sustavu određene su aktivnosti radi osiguravanja kontinuiteta i dostupnosti zdravstvene zaštite cjelokupnom stanovništvu s posebnim naglaskom na ranjive skupine, uključujući žene. Jedan od ciljeva koji se odnosi na zdravstvenu zaštitu osoba s invaliditetom jest osigurati jednak pristup zdravstvenim uslugama ženama s invaliditetom, uključujući posebice preporođajno, ginekološko savjetovanje i liječenje te savjete u vezi s planiranjem obitelji i dr.

U Izvješću, točki 2.13. „Zdravstvo“ (str. 95 - 110), iznesene su preporuke za osiguravanje pristupačnosti zdravstvenih ustanova, unaprjeđenje komunikacije medicinskog osoblja s osobama s invaliditetom i prilagodbe za osobe oštećenog vida i sluha te osobe s intelektualnim i mentalnim teškoćama. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da zdravstvene ustanove kontinuirano, sukladno potrebama i mogućnostima investiraju sredstva radi uklanjanja građevinskih prepreka, za osiguravanje informacijske podrške za gluhe, slijepe i druge osobe s invaliditetom u zdravstvenim ustanovama te za nabavu medicinske opreme radi osiguravanja pristupačnosti i unaprjeđenja zdravstvene zaštite populacije osoba s invaliditetom. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe da se informacije koje se objavljuju na mrežnom mjestu Ministarstva zdravstva <https://zdravlje.gov.hr/> i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo <https://www.hzjz.hr/>, odnose i na osobe s invaliditetom. U okviru službenih stranica Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, koje su prilagođene osobama oštećena vida postoji niz sadržaja vezanih za prevenciju zaraznih i nezaraznih bolesti koje mogu biti od velike koristi u svakodnevnom životu.

U istom dijelu Izvješća (str. 104), ističe se važnost ophođenja medicinskog osoblja/pristupa djeci s teškoćama u razvoju, roditeljima i osobama s invaliditetom. U vezi s tim, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo zdravstva dostavilo svim zdravstvenim ustanovama preporuku pravobraniteljice za osobe s invaliditetom (Broj: POSI- 2.13.1.-160/21-09-01, od 16. veljače 2021.), sa zamolbom da se ista razmotri i unaprijedi, odnosno prilagodi protokoli i postupci u zdravstvenim ustanovama u pogledu naručivanja na preglede, pristupa i komunikacije s djecom s teškoćama u razvoju i njihovim roditeljima i osobama s invaliditetom. Također, Hrvatski zavod za javno zdravstvo kontinuirano organizira edukacije zdravstvenih radnika o načinima ostvarivanja primjerenog kontakta s osobama s invaliditetom te specifičnostima skrbi vezanih uz invaliditet.

Nadalje u istom dijelu Izvješća (str. 104), navodi se da je potrebno pružiti prednost kod prijema u ustanovu osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju. U pogledu navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim napomenuti da prioriteta u redoslijedu prijema pacijenata na liječničke preglede nisu posebno propisani u odnosu na to radi li se o osobi s invaliditetom ili ne, već se isti utvrđuju sukladno načelima medicinske struke. Naime, zdravstveno stanje osobe s invaliditetom može, ali i ne mora biti takvo da zahtijeva prioritarnu medicinsku intervenciju. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske svakako preporučuje ukoliko invaliditet pacijenta otežava čekanje, da mu se omogući prednost prijema.

Vezano za navode u Izvješću pod točkom 2.14.1. „Stanje ljudskih prava osoba s poremećajem iz autističnog spektra“ (str. 110 - 114), Vlada Republike Hrvatske ističe da se zdravstvena zaštita djece s poremećajima iz spektra autizma kontinuirano provodi u domeni obveznog zdravstvenog osiguranja. Dijagnostički i terapijski postupci za djecu s poremećajima iz spektra autizma u sustavu zdravstva i tijekom 2021. su se odvijali kontinuirano u okviru redovnih djelatnosti (pedijatrija, dječja i adolescentna psihijatrija, neuropedijatrija i dr.), sukladno stručnim smjernicama.

U pogledu Izvješća, točke 2.15.3. „Visoko obrazovanje“ (str. 149), Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo znanosti i obrazovanja, primilo na znanje prijedloge pravobraniteljice za osobe s invaliditetom u odnosu na novi zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti te će isto biti razmotreno prilikom njegove izrade. Također, Vlada Republike Hrvatske napominje da se novim zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, predviđa propisati da student s utvrđenim stupnjem invaliditeta koji

studira u redovitom statusu može ostvariti posebna prava iz studentskog standarda te pravo na prilagođene uvjete pohađanja studija u skladu s općim aktom visokog učilišta. Isto tako, predviđa se propisati da student s utvrđenom vrstom i stupnjem invaliditeta može ostvariti pravo na prijevoz studenata s invaliditetom.

U Izvješću, točki 2.16. „Osposobljavanje i rehabilitacija“ (str. 155), iznesena je preporuka pravobraniteljice da se propiše zakonska obveza Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, upućivanje i ulazak poslodavca i osiguranika u proces profesionalne rehabilitacije, a kako bi navedeni institut zaživio u praksi. U vezi s navedenim, Vlada Republike Hrvatske ističe da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, kao provedbena institucija, već provodi postupke priznanja i provedbe prava na profesionalnu rehabilitaciju u skladu sa Zakonom o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 157/13., 33/15., 120/16., 18/18. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18., 102/19. i 84/21.) te odredbama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, br. 157/13., 152/14., 39/18. i 32/20.). Postojeći zakonodavni okvir u mirovinskom sustavu, prema kojem se pravo na profesionalnu rehabilitaciju stječe obvezno ako kod osiguranika ili osigurane osobe nastane smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost prije navršene 55. godine života, uz propisane uvjete duljine mirovinskog staža, Vlada Republike Hrvatske smatra zadovoljavajućim te isto tako smatra kako razlozi malog broja korisnika ovoga prava nisu samo zakonski uvjetovani te rješenja treba tražiti i izvan zakonske regulative.

U Izvješću, točki 2.17.2. „Diskriminacija na radnom mjestu“, pod naslovom „Prijedlozi izmjena i dopuna propisa“ (str. 169 - 172), navode se preporuke Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike vezane za radno zakonodavstvo. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske glede prijedloga za uvođenje mogućnosti rada u nepunom radnom vremenu za osobe s invaliditetom, koje zbog vrste i stupnja svoga invaliditeta nemaju utvrđeno smanjenje radne sposobnosti, navodi da opći propis o radu ne može uređivati takve pojedinačne slučajeve, no ne postoji zapreka da se radnik s određenim invaliditetom (ili čak dijagnosticiranom bolešću koja ne predstavlja invaliditet, ali radniku predstavlja poteškoću u ispunjavanju ugovorene obveze rada u punom radnom vremenu), koje nije utvrdilo ovlašteno tijelo dogovori s poslodavcem o izmjeni ugovora o radu s punim radnim vremenom na nepuno radno vrijeme. Vlada Republike Hrvatske pritom skreće pažnju da načelo *pro rata temporis*, odnosno plaćanje razmjerno ugovorenom radnom vremenu nije obveza već mogućnost poslodavca, a sukladno članku 62. stavku 6. Zakona o radu („Narodne novine“, br. 93/14., 127/17. i 98/19.), koji izrijekom propisuje da se drukčije može urediti kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. Nadalje, vezano uz prijedlog da se osobama koje su bile upućene na uslugu profesionalne rehabilitacije „Radno osposobljavanje na konkretnom radnom mjestu“ omogućiti zapošljavanje u državnim i javnim službama bez raspisivanja natječaja, a uz suglasnost Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Vlada Republike Hrvatske ističe da opći propis o radu ne uvjetuje zapošljavanje raspisivanjem javnog natječaja, već to ovisi o pojedinačnim propisima koji poslodavca obvezuju. U pogledu ponovljene preporuke da se, pored Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, i Zakonom o radu definira pravo na razumnu prilagodbu radnog mjesta, Vlada Republike Hrvatske opetovano ističe kako opći propis o radu nije zakon koji bi to trebao regulirati jer prema općepoznatom pravnom načelu posebni propisi imaju prednost u primjeni pred općima. Dodatno, Vlada Republike Hrvatske skreće pažnju i na obveze poslodavca iz Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“, br. 71/14., 118/14. - ispravak, 94/18. i 96/18. - ispravak), sukladno kojima postoji obveza voditi računa o posebno osjetljivim skupinama radnika. Predmetno reguliraju članci 37. i 40. spomenutog Zakona, a način osiguravanja razumne prilagodbe na mjestu rada preciziran je osobito odredbom članka 40. stavka 3. Zakona

o zaštiti na radu. Iako se odredbe i ovoga propisa odnose na osobe kojima su ovlašteno tijelo ili specijalist medicine rada utvrdili radnu nesposobnost, Vlada Republike Hrvatske navodi kako nema zapreke da pojedinačni poslodavac prakticira iste aktivnosti prema radniku kod kojega još nije nastupilo značajno propadanje radnih sposobnosti, ako procijeni da je to potrebno radi sprječavanja njegovog preranog umirovljenja, odnosno ako je to u interesu poslodavca koji želi zadržati takvoga radnika dulje u radnom odnosu. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe da iz preporuke pod brojem 4 nije jasno kojim bi se zakonom trebao urediti postupak nakon što radnik uputi poslodavcu zahtjev za razumnu prilagodbu, no isto tako skreće pažnju da Zakon o radu nije adekvatan jer je opći propis o radu koji se primjenjuje ako posebnim propisom nije drukčije uređeno. Vezano uz preporuku broj 5 koja se tiče mogućnosti rada na izdvojenom mjestu rada, Vlada Republike Hrvatske navodi da je resorno ministarstvo istu prihvatilo u radnom Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Nadalje, vezano uz preporuku broj 6, Vlada Republike Hrvatske napominje da su u planu za 2022. izmjene i dopune Zakona o radu radi usklađivanja s novim direktivama Europske unije, pa tako i s Direktivom (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU. No, kako preporuka broj 6 predstavlja nadgradnju navedene Direktive, ista će se razmotriti u okviru naredne izmjene, odnosno donošenja cjelovitog novog zakona o radu, o čemu će razgovori početi čim se usvoje izmjene i dopune Zakona o radu, koje su nužne radi očuvanja rokova zadanih novim direktivama Europske unije i strateškim dokumentima od posebnog interesa. Vezano uz preporuku broj 7 koja se tiče fleksibilnih radnih uvjeta osoba koje pružaju skrb članu obitelji s invaliditetom i zaštite od nepovoljnog postupanja prema njima na radnom mjestu, Vlada Republike Hrvatske navodi da je resorno ministarstvo istu prihvatilo u radnom nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, a konačni prijedlog bit će rezultat usuglašavanja članova Radne skupine. Vezano uz preporuku broj 8 da se osobama koje skrbu o članovima obitelji koji su osobe s invaliditetom osigura pet dana godišnje plaćenog dopusta, Vlada Republike Hrvatske navodi da je navedeno razmotreno na sastancima Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o radu te je na odgovarajući način i dogovoreno. Vlada Republike Hrvatske ukazuje da Direktiva (EU) 2019/1158 propisuje da države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale dopust za pružatelje osobne skrbi, pa je u dogovoru s predstavnicima radnika i poslodavaca zaključeno kako će se Nacrtom prijedloga zakona o radu predložiti uređenje neplaćenog dopusta za navedenu skupinu radnika, čime će se ispuniti zahtjev spomenute Direktive, učinkovito osigurati pravo radnika na odsutnost s posla u trajanju od pet dana godišnje iz ciljanih razloga skrbi za člana obitelji ili kućanstva, i to na način koji je najmanje tegoban za poslodavca.

U Izvješću, točki 2.18. „Pristupačnost, stanovanje i mobilnost“ (str. 189 - 191), a u dijelu u kojem se izvještava o provedenom javnom pozivu Ministarstva hrvatskih branitelja u 2021. za Projekt rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom - rezultati Ministarstva hrvatskih branitelja za 2021. godinu, navodi se da je minimalno 12 jedinica iskoristilo sredstva koja se osiguravaju putem Javnog poziva za projekte kojima se rješava pitanje pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske napominje da navedeni podaci u Izvješću nisu ispravni, jer je Ministarstvo hrvatskih branitelja u 2021. provelo Javni poziv za sufinanciranje projekata rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom, slijedom kojeg su zaključili ugovore s 19 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za sufinanciranje 21 projekta prilagodbe, u ukupnom iznosu od 2.000.000,00 kuna. Na stranici 190. Izvješća uočeno je da nisu prikazani cjelokupni rezultati Javnog poziva objavljeni na mrežnoj stranici Ministarstva hrvatskih branitelja (poveznica koja se navodi u Izvješću), uslijed čega se pretpostavlja da je izveden netočan zaključak o gotovo 50 % manjem broju osiguranih sredstava i sufinanciranih projekata.

Stoga, Vlada Republike Hrvatske predlaže da se objavi cjelokupna tablica odobrenih projekata koja se nalazi na navedenoj poveznici u Izvješću. Vezano za broj sufinanciranih projekata i financijska sredstva, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je 2019. za Javni poziv bilo osigurano 1.500.000,00 kuna. Uslijed velikog broja zaprimljenih zahtjeva, prijedloga Radne skupine i financijskih mogućnosti u državnom proračunu, osigurana su dodatna financijska sredstva te je sufinancirano ukupno 29 prilagodbi, a ne 25 kako se navodi na stranici 191. Izvješća, u iznosu od 3.140.000,00 kuna, o čemu su s 25 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sklopljeni ugovori. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u 2020. Ministarstvo hrvatskih branitelja za Javni poziv predvidjelo više financijskih sredstava, odnosno 2.000.000,00 kuna, te su osigurana dodatna sredstva, sukladno mogućnostima državnog proračuna, čime je u konačnici odobreno sufinanciranje 25 projekata, a ne 23 kako se navodi na stranici 191. Izvješća, u 23 jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i to u vrijednosti od 2.055.000,00 kuna. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da je razvidno kako Ministarstvo hrvatskih branitelja kontinuirano, sukladno mogućnostima, pokušava osigurati veća financijska sredstva za prilagodbu objekata javne namjene osobama s invaliditetom. Isto tako, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je i u godinama epidemije bolesti COVID-19 nastavljeno s provođenjem Javnog poziva unatoč svim izazovima, a s istim će se nastaviti i u 2022. za što je osigurano 2.500.000,00 kuna. Osim toga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako broj odobrenih zahtjeva za prilagodbu koji je sufinanciran treba gledati i u kontekstu oblika prilagodbe koja se sufinancira, odnosno za koju se traži sufinanciranje.

U istom dijelu Izvješća, točki 2.18.1. „Pristup dobrima i uslugama“ (str. 177), izneseno je mišljenje pravobraniteljice prema kojem je potrebno ubrzati postupke prilagodbe prostora Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, koji i dalje nisu pristupačni. Vlada Republike Hrvatske ističe kako Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje osigurava pristupačnost osobama s invaliditetom sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti („Narodne novine“, broj 78/13.), Zakonu o gradnji („Narodne novine“, br. 153/13., 20/17., 39/19. i 125/19.) i odredbama drugih važećih pravnih propisa, u okviru raspoloživih financijskih sredstava. Sredstva se planiraju i osiguravaju financijskim planom Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, na godišnjoj razini, odnosno višegodišnjim planovima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Veći broj poslovnih prostora već je u prethodnom razdoblju prilagođen osobama s invaliditetom, a svake godine podižu se standardi. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ističe da je tijekom protekle godine Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, preselio Područni ured u Zadru u novi objekt, gdje je u potpunosti osiguran prilagođeni sanitarni čvor, kao i pristup osobama s invaliditetom te osobama smanjene pokretljivosti do svih etaža objekta. Također su pokrenuti postupci za izvođenje radova na rekonstrukciji poslovne zgrade u Bjelovaru, Masarykova 7, kojima se predviđa ugradnja dizala, kako bi se osigurao pristup osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti do svih etaža koje koristi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, prilagođena šalterska mjesta te ugradnja adekvatnog sanitarnog čvora. Izvođenje spomenutih radova planirano je u prvoj polovici 2022. Ujedno su tijekom 2021. pokrenuti postupci za izvođenje radova na uređenju poslovne zgrade Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u Šibeniku, Dr. fra Jerolima Milete 12, koji obuhvaćaju pristupnu rampu do razine prizemlja, zatim dizalo kojim bi se osigurao pristup osobama s invaliditetom do svih etaža objekta te prilagođena šalterska mjesta. U planu nabave za 2022. osigurana su i sredstva za izvođenje radova na uređenju poslovnih prostora Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u Dubrovniku, Dr. Ante Starčevića 3, u sklopu kojih je predviđeno izmještanje dvorane za prijem stranaka iz zone druge etaže u zonu prizemlja, također iz razloga lakše pristupačnosti osobama s invaliditetom te osobama smanjene pokretljivosti. Isto tako, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje planira ove godine krenuti u

sanaciju postojeće platforme za osobe s invaliditetom, na glavnom ulazu u zgradu na lokaciji Središnje službe Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u Zagrebu, Ulica Antuna Mihanovića 3. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da je problem pristupačnosti riješen ovisno o prostoru i uvjetima u zgradama izgradnjom rampe, ugradnjom vertikalne platforme, skalamobilima, ugradnjom dizala i slično. Manji dio prostora nije riješen, pri čemu postoje i prostori u kojima prepreke pristupu nije moguće riješiti iz različitih razloga, primjerice zgrade koje su registrirane kao zaštićeni spomenik kulture, poslovni prostori u zgradama gdje građevinski nije moguće riješiti pristup i slično. Vlada Republike Hrvatske dodatno napominje da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i nadalje planira kontinuirano provoditi mjere radi otklanjanja prepreka u poslovnim objektima u svom vlasništvu gdje god je to moguće, ovisno o građevinskim karakteristikama poslovnih prostora, njihovom pravnom, odnosno zemljišnoknjižnom statusu i u skladu s raspoloživim financijskim sredstvima.

U Izvješću, točki 2.18.2. „Cestovni prijevoz“ (str. 199 - 200), vezano za iznesene primjedbe i preporuke koje se odnose na pravo na oslobođenje plaćanja cestarine, Vlada Republike Hrvatske napominje da će iste biti uzete u obzir i razmotrene prilikom sljedeće izmjene Zakona o cestama („Narodne novine“, br. 84/11., 22/13., 54/13., 148/13., 92/14., 110/19. i 144/21.), kao i Pravilnika o postupku i načinu ostvarivanja prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine („Narodne novine, broj 136/11.).

U Izvješću, točki 2.19. „Neovisno življenje i život u zajednici“ (str. 234), navedeno je da na mrežnim stranicama Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike više nisu dostupna aktualna statistička izvješća, koja su sadržavala podatke o svim pravima i uslugama u sustavu socijalne skrbi iz kojih je bio vidljiv broj pruženih izvaninstitucionalnih usluga, između ostalog i broj korisnika usluge smještaja. U vezi s navedenim Vlada Republike Hrvatske ističe da su godišnja statistička izvješća i nadalje dostupna na poveznici: <https://mrosp.gov.hr/strategije-planovi-programi-izvjesca-statistika/4165>.

U Izvješću, točki 2.19.1. „Usluge u zajednici“, podnaslovu „Usluga osobnog asistenta“ (str. 244), navedeno je da je zbog važnosti usluge osobnog asistenta pravobraniteljica apelirala na Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Vladu Republike Hrvatske da pitanju osobnog asistenta posvete prioritetnu pažnju i što žurnije urede sustav usluge osobnog asistenta, koja se više od 15 godina ostvaruje isključivo kao projektna/programska usluga. Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u tijeku izrada Nacrta prijedloga zakona o osobnoj asistenciji te da je prema utvrđenom hodogramu aktivnosti planirano isti izraditi do kraja 2022. Dakle, postupak donošenja zakona o osobnoj asistenciji, je u tijeku, odnosno neće se čekati kraj ciljane godine za početak procesa donošenja zakona o osobnoj asistenciji, kako se navodi u ovom dijelu Izvješća.

U Izvješću, točki 2.20. „Primjereni životni standard i socijalna zaštita“ (str. 257), kao jedna od preporuka pravobraniteljice navodi se što hitnije donošenje zakona o inkluzivnom dodatku, kojim bi se pridonijelo ostvarivanju primjerenog životnog standarda i boljoj socijalnoj zaštiti osoba s invaliditetom te izjednačavanju mogućnosti osoba s invaliditetom za sudjelovanje u svakodnevnom životu zajednice na ravnopravnoj osnovi s osobama bez invaliditeta. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u tijeku izrada Nacrta prijedloga zakona o inkluzivnom dodatku te da je prema utvrđenom hodogramu aktivnosti također planirana izrada istoga da kraja 2022.

U Izvješću, točki 2.22. „Mirovinsko osiguranje“ (str. 263 - 278), iznesen je navod o konstantnom padu iznosa mirovina u odnosu na prosječnu plaću u Republici Hrvatskoj. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ističe kako navedeni statistički podaci o visini prosječne neto mirovine, kao niti oni o godišnjem porastu prosječne mirovine u 2019. i 2020. ne odgovaraju podacima iz tablice 11.c Statističkih informacija Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Također, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim naglasiti da se navedeni podaci odnose i na mirovine ostvarene prema međunarodnim ugovorima. Pritom je svakako važno istaknuti kako korisnici koji su mirovinu ostvarili na temelju međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju ili primjenom pravnih propisa Europske unije, osim mirovine iz hrvatskog osiguranja primaju mirovinu iz inozemstva te stoga Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, posebno vodi podatke o mirovinama bez međunarodnih ugovora. Pri razmatranju kretanja u mirovinskom sustavu generacijske solidarnosti relevantni su podaci bez uključenih međunarodnih ugovora, jer ako se uzimaju u obzir podaci i o inozemnim korisnicima, oni ne odražavaju pravu sliku bez uključenih podataka o mirovini koju ti korisnici primaju iz inozemstva. Stoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da je neophodno naglasiti kako je prosječna mirovina bez međunarodnih ugovora u prosincu 2021. iznosila 2.976,93 kune, a njezin udio u prosječnoj neto plaći iznosio je 40,60 %. Također, Vlada Republike Hrvatske ukazuje i na pogrešno navedeni podatak na stranici 273, točki C o prosječnoj mirovini u prosincu 2021. od 2.605,41 kunu, međutim, prema Statističkim informacijama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, točan podatak o prosječnoj mirovini za prosinac 2021. je 2.647,34 kune, odnosno 2.976,93 kune bez međunarodnih ugovora.

Nadalje, u istom dijelu Izvješća, istaknute su pritužbe koje se odnose na dugotrajnost postupka vještačenja, a trajanje kojeg ima izravan utjecaj i na duljinu trajanja postupka u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, kao i na ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu za osobe izvan osiguranja, posebno u odnosu na datum priznanja prava na invalidsku mirovinu prema članku 59. stavku 1. Zakona o mirovinskom osiguranju. Vlada Republike Hrvatske ističe da duljina postupka ocjene radne sposobnosti ne mora nužno utjecati na datum ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ističe da se u skladu s člankom 19. Uredbe o metodologijama vještačenja („Narodne novine“, br. 67/17., 56/18. i 16/22.) i člankom 128. Zakona o mirovinskom osiguranju, kao datum nastanka smanjene radne sposobnosti, djelomičnog gubitka sposobnosti ili potpunog gubitka sposobnosti uzima dan kada je dano mišljenje Vijeća vještaka. Kao iznimka od navedene odredbe, propisana je mogućnost utvrđivanja ranijeg datuma nastanka smanjenja radne sposobnosti, djelomičnog gubitka sposobnosti ili potpunog gubitka sposobnosti na temelju medicinske dokumentacije iz ranijeg razdoblja. U tom slučaju, datum priznavanja prava na invalidsku mirovinu ovisi o datumu s kojim je pokrenut postupak za ocjenu radne sposobnosti, odnosno pravo na invalidsku mirovinu pripada od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, ako je zahtjev podnesen u roku šest mjeseci od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka tog roka, pravo na invalidsku mirovinu pripada od prvog dana idućeg mjeseca i za šest mjeseci unatrag (članak 59. stavak 3. Zakona o mirovinskom osiguranju). Iz navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da je razvidno kako duljina trajanja postupka ocjene radne sposobnosti ne mora nužno utjecati na datum priznavanja prava na invalidsku mirovinu.

Također, u istom dijelu Izvješća iznesene su primjedbe vezane za dugotrajnost postupka u odnosu na postupke koji se vode primjenom uredbi Europske unije i međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju. Vlada Republike Hrvatske ističe da je u 2021. skraćeno trajanje postupaka s elementom inozemnosti sa 172 na prosječno 127 dana, što je posljedica

unaprijeđenja radnih procesa u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, i to prije svega uvođenjem elektroničke komunikacije s nadležnim ustanovama nositelja osiguranja u državama Europske unije u okviru EESSI sustava (Electronic Exchange of Social Security Informations), kojim se elektroničkim putem razmjenjuju podaci i dokumenti među ustanovama država članica, kao i automatiziranjem postupka donošenja rješenja o priznavanju prava na mirovinu. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da će Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i nadalje poduzimati ciljne aktivnosti usmjerene na ubrzanje postupka, između ostalog, neposrednu komunikaciju sa strankama, ali i kontinuiranu suradnju s inozemnim nositeljima osiguranja. Isto tako, dodaje se i kako će se, nakon što je protekle dvije godine zbog pandemije bolesti COVID-19 to bilo onemogućeno, ove i sljedećih godina ponovno organizirati međunarodni savjetodavni dani za osiguranike i korisnike prava. Vlada Republike Hrvatske naglašava kako će Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, svakako i dalje nastaviti ulagati dodatne napore kako bi trajanje postupaka primjenom međunarodnih ugovora, kao i uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, bilo što kraće te se intenzivirala neposredna komunikacija sa strankama, ali i kontinuirana suradnja s inozemnim nositeljima osiguranja.

U istom dijelu Izvješća, a vezano za problematiku načina isplate mirovinskih primanja korisnicima, Vlada Republike Hrvatske ističe kako zbog zakonskog uređenja načina isplate iz članka 96. stavka 3. Zakona o mirovinskom osiguranju, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, od 1. siječnja 2014., novim korisnicima ne može isplaćivati mirovinska primanja na adresu preko Hrvatske pošte. Međutim, korisnici koji bi zbog posebnih razloga nakon 1. siječnja 2014. i nadalje htjeli isplatu mirovine na kućnu adresu, mogu pozivom na info telefon 072/303-304 ili u najbližem uredu Hrvatske pošte provjeriti i urediti pružanje takve usluge, na način da se mirovinsko primanje (pod uvjetom da je korisnik vlasnik tekućeg računa otvorenog u Hrvatskoj poštanskoj banci d.d.) na trošak korisnika isplaćuje na kućnu adresu. Uvažavajući činjenicu da je jednom dijelu korisnika teško odlaziti u banku ili koristiti usluge bankomata, Vlada Republike Hrvatske napominje da u smislu članka 101. stavka 1. Zakona o mirovinskom osiguranju, korisnici mirovinskih primanja imaju mogućnost ovlastiti opunomoćenika da u njihovo ime prima mirovinu, odnosno naknadu zbog tjelesnog oštećenja.

Vezano za isti dio Izvješća, a u odnosu na ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu prema odredbama članka 69. stavaka 5. i 9. Zakona o mirovinskom osiguranju, Vlada Republike Hrvatske ističe da su dokazi za utvrđivanje djeteta sa statusom osobe s invaliditetom izričito propisani člankom 22. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, broj 115/18.), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019., a radi se o pravomoćnom rješenju nadležnog tijela o pravu na osposobljavanje za rad ili rješenju o pravu na posebne programe odgoja i obrazovanja prema posebnim propisima, koja se pribavljaju u postupcima pokrenutim odgovarajućim zahtjevom za priznanje prava na obiteljsku mirovinu djeteta sa statusom osobe s invaliditetom. Od navedenog treba razlikovati mogućnost priznavanja prava na obiteljsku mirovinu djetetu na osnovi utvrđenog potpunog gubitka radne sposobnosti (članak 69. stavci 2. i 3. Zakona o mirovinskom osiguranju), kada se u skladu s odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju i Uredbe o metodologijama vještačenja, radi utvrđivanja navedene činjenice pribavlja nalaz i mišljenje Vijeća vještaka Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, te navedena mogućnost ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu postoji za djecu koja su završila školovanje po redovnom programu, a kod kojih je zbog zdravstvenog stanja nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti. U tom slučaju, ako je potpuni gubitak radne sposobnosti nastupio nakon 15. godine života, treba biti ispunjen uvjet uzdržavanja od strane umrlog osiguranika ili korisnika prava, ispunjenje kojeg se utvrđuje u skladu s cenzusom propisanim člankom 23.

Zakona o mirovinskom osiguranju. Vlada Republike Hrvatske napominje kako Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, ujednačavanjem prakse u donošenju rješenja, kao i praćenjem sudske prakse upravnih sudova i izdavanjem odgovarajućih uputa, kontinuirano radi na ujednačavanju prakse u svim predmetima ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja pa tako i u predmetima ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu prema članku 69. stavku 5. Zakona o mirovinskom osiguranju. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da svaka stranka ima pravo sudjelovati u postupku u vezi s ostvarivanjem prava iz mirovinskog osiguranja te u slučaju nezadovoljstva odlukom, podnositi redovne i izvanredne pravne lijekove, bilo da se radi o drugostupanjskom postupku u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje ili upravno-sudskoj zaštiti putem nadležnog upravnog suda.

Nadalje, u istom dijelu Izvješća, iznesen je prijedlog za osiguranje ravnopravnog pristupa osobama s invaliditetom programima i beneficijama vezanim uz mirovine, odnosno prijedlog za izmjenom članka 100. Zakona o mirovinskom osiguranju. Vlada Republike Hrvatske ističe kako su uvjeti za ostvarivanje prava na novu mirovinu za korisnike mirovine istovjetno regulirani za sve vrste mirovina. Propisivanjem uvjeta od jedne godine staža osiguranja koji mora ispuniti korisnik nakon ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad, koji je zaposlen prema preostaloj radnoj sposobnosti, da bi mogao ostvariti pravo na starosnu mirovinu, navedeni korisnici invalidskih mirovina izjednačeni su s korisnicima prava na prijevremenu, odnosno starosnu mirovinu koji nakon ostvarivanja prava na mirovinu zasnuju radni odnos. Također, pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad/djelomičnog gubitka radne sposobnosti stječe se s danom nastanka te nesposobnosti i nema mogućnosti za ponovno određivanje toga prava po osnovi ostvarenog drugog dohotka, kao što je slučaj kod starosne mirovine. Isto tako, odredbom članka 100. stavka 10. Zakona o mirovinskom osiguranju, za korisnike invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad/djelomičnog gubitka radne sposobnosti, omogućeno je stjecanje prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i bez uvjeta dodatnog zaposlenja, za razliku od korisnika starosnih mirovina koji nemaju takvu mogućnost.

Vezano za isti dio Izvješća, a u odnosu na mogućnosti rada do polovice radnog vremena za korisnike invalidske mirovine, Vlada Republike Hrvatske navodi kako važeće zakonsko rješenje u općem mirovinskom sustavu uvažava činjenicu različitih osiguranih rizika u mirovinskom sustavu. Kod korisnika invalidskih mirovina zbog potpunog gubitka radne sposobnosti za rad/opće nesposobnosti za rad, razlog da se ne dozvoli istovremena isplata mirovine i isplata plaće je upravo zdravstveni. Dakle, ako je kod osobe nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, onda takva osoba zbog zdravstvenog stanja nije u mogućnosti raditi, pa samim time ne može biti u skupini korisnika koji mogu primati mirovinu i plaću. Kod korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti/profesionalne nesposobnosti za rad, mogućnost rada nije vezana za radno vrijeme, jer Vlada Republike Hrvatske smatra kako je sadašnje zakonsko uređenje usklađeno s definicijom djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. Zakona o mirovinskom osiguranju.

Također, u istom dijelu Izvješća, iznesena je preporuka pravobraniteljice za promjenom načina usklađivanja mirovine. Vlada Republike Hrvatske smatra važnim naglasiti kako je važeći model usklađivanja u omjeru 70:30 prema povoljnijem indeksu (potrošačke cijene/prosječne bruto plaće) bio uspostavljen u mirovinskoj reformi od 1. siječnja 2019., prije tzv. COVID krize, i da zbog pada gospodarstva uzrokovanog pandemijom nisu značajnije rasle plaće u prethodnom razdoblju, te je došlo do značajnog pada BDP-a, prihoda od doprinosa i ostalih općih prihoda i primitaka državnog proračuna, što u ovom trenutku predstavlja dodatni

izazov za osiguranje stabilnosti javnih financija, kao i mirovinskog sustava. Stoga je potrebno u idućem razdoblju provesti odgovarajuće analize u pogledu navedenog prijedloga, a potom u skladu s gospodarskim mogućnostima, dodatno razmotriti je li moguće utvrditi drugačije usklađivanje od onoga uspostavljenog reformom iz 2019.

Isto tako, u istom dijelu Izvješća, navedene su primjedbe i preporuke koje se odnose na reguliranje tzv. beneficiranog radnog staža, odnosno pravobraniteljica navodi kako se osiguranicima - osobama s invaliditetom, staž osiguranja s povećanim trajanjem priznaje od 1. siječnja 2019., odnosno od dana stupanja na snagu „novog Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem, a ne od vremena nastanka bolesti, ako su tada bili osigurani“. Također se izdvojenim primjerom iz prakse navodi da su neke od novih dijagnoza kojima je proširen krug osiguranika - osoba s invaliditetom koji, od 1. siječnja 2019., ostvaruju pravo na staž osiguranja s povećanim trajanjem: „ankilozantni spondilitis, psorijatični artritis, seronegativni artritis, sistemski eritemski lupus, sklerodermija i polimiozitis/dermatomiozitis“ bile obuhvaćene i prethodno važećim Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem („Narodne novine“, br. 71/99., 46/07., 41/08. i 61/11.) pod nazivom „osobe oboljele od reumatoidnog artritisa i drugih sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva“, slijedom čega osiguranici - osobe s invaliditetom s navedenom dijagnozom bolesti ostvaruju pravo na staž s uvećanim trajanjem i prije 1. siječnja 2019., ako su tada bili osigurani. Vlada Republike Hrvatske ističe kako Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, dosljedno provodi Zakon o stažu osiguranja s povećanim trajanjem te se svojstvo osiguranika osobe s invaliditetom, kao i pripadajuća prava po toj osnovi, priznaju prema nalazu i mišljenju Vijeća vještaka Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kojim je utvrđena dijagnoza bolesti koja osiguraniku uzrokuje trajne posljedice za život i rad prema članku 26. stavku 1. Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem, kao i datum od kada je bolest nastala. Službena osoba Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koja vodi postupak utvrđivanja statusa osobe s invaliditetom nije ovlaštena procjenjivati medicinski dio vještačenja te uzroke koji su doveli do invaliditeta, niti tumačiti na drugačiji način dijagnoze bolesti od onoga kako je navedeno nalazom i mišljenjem Vijeća vještaka.

Nadalje, u istom dijelu Izvješća, iznesena je tvrdnja da u mirovinskom sustavu nije bilo značajnijih promjena u odnosu na osobe s invaliditetom, a s čim se Vlada Republike Hrvatske ne može složiti. Naime, mirovinskom reformom od 1. siječnja 2019., napravljen je značajan iskorak u unaprjeđenju položaja osoba s invaliditetom u cilju njihove aktivacije na tržištu rada i poboljšanje njihovog statusa, pri čemu svakako Vlada Republike Hrvatske želi posebno istaći najznačajnije: proširenje kruga na oboljele od drugih sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva, gluhoslijepe osobe te osobe s Down sindromom, povećanje osnovice za novčanu naknadu zbog tjelesnog oštećenja za 15 %, povećanje novčane naknade za vrijeme profesionalne rehabilitacije, računanje staža u povećanom trajanju za osiguranike - osobe s invaliditetom za rad u punom i nepunom radnom vremenu. Također, Vlada Republike Hrvatske podsjeća na Zakon o dopunama Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem („Narodne novine“, broj 34/21.), kojim je omogućeno pravo na povećani staž (12/15) i sniženje dobne granice za starosnu mirovinu na osnovi utvrđenog statusa osiguranika - osobe s invaliditetom ne samo u razdobljima zaposlenja i radnog odnosa, već i u razdobljima osiguranja i po drugim osnovama osiguranja, primjerice obavljanja profesionalne djelatnosti, obrta, poljoprivrede, šumarstva, svećenici, direktori, osobe na stručnom osposobljavanju, članovi uprave i dr. Time se također osigurava posebna zaštita kategorija osiguranika - osoba s invaliditetom, koja će posredno pridonijeti njihovoj većoj mogućnosti samozapošljavanja i uključivanja na tržište rada.

U istom dijelu Izvješća (str. 266), navodi se da prilikom vještačenja prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“, br. 121/17., 98/19. i 84/21., u daljnjem tekstu: ZOHBDR), Povjerenstvo za reviziju ocjena invalidnosti Ministarstva hrvatskih branitelja, predmete vraća Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske skreće pažnju na to da je točan naziv spomenutog Povjerenstva, Povjerenstvo za reviziju ocjene radne sposobnosti (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo). Također u istom dijelu Izvješća se navode razlozi zbog kojih Povjerenstvo predmete vraća Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, a to su sljedeći razlozi:

- „nije suglasno s uzrokom ili omjerom uzroka smanjenja, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti
- iz priložene medicinske dokumentacije ne nalazi se kontinuitet liječenja (najčešće kod HVO-a), pa se ne potvrđuje navedeni uzrok vezano uz rat
- nedostatna nemedicinska dokumentacija vezana uz sudjelovanje u obrani suvereniteta (ratni put, uvjerenje o okolnosti stradanja i slično.....)
- nedostatak rješenja o RVI kod HVO-a“.

Također se napominje da ti, naknadno traženi podaci, nemaju utjecaja na ocjenu radne sposobnosti hrvatskog branitelja koji ima trajno utvrđeni status hrvatskog ratnog vojnog invalida i nisu poznati razlozi zašto revizijsko tijelo Ministarstva hrvatskih branitelja u postupku revizije ocjene radne sposobnosti propituje i opravdanost ranije utvrđenog statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida, budući se utvrđivanje istoga ne nalazi u njihovoj nadležnosti. U vezi s prethodno navedenim, Vlada Republike Hrvatske ističe da se radi o potpuno pogrešnom zaključku i da nisu poznati razlozi kako je došlo do takvog zaključka te mora demantirati navod da Povjerenstvo prilikom ocjene radne sposobnosti propituje i opravdanost ranije utvrđenog statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida. Naime, postupak ostvarivanja statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida i prava na mirovinu su dva odvojena postupka. U postupku ostvarivanja statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida utvrđuje se postotak oštećenja organizma, a vještačenje obavlja Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, a sukladno članku 181. ZOHBDR-a. Trajni status hrvatskog ratnog vojnog invalida preduvjet je ostvarivanje invalidske mirovine prema članku 30. stavku 3. ZOHBDR-a. U postupku ostvarivanja mirovine utvrđuje se gubitak radne sposobnosti, a gubitak radne sposobnosti valja razlikovati od oštećenja organizma. Naime, svako oštećenje organizma ne mora značiti i gubitak radne sposobnosti. Člankom 53. ZOHBDR-a je određeno da svaka ocjena radne sposobnosti na temelju koje se stječe pravo na invalidsku mirovinu, ako su ispunjene pretpostavke iz članka 30. stavaka 1. i 2. ili članka 141. ZOHBDR-a, koju donosi Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, sukladno posebnom propisu, prije donošenja rješenja podliježe reviziji koju obavlja Povjerenstvo. Rad navedenog Povjerenstva propisan je Pravilnikom o radu Povjerenstva za reviziju ocjene radne sposobnosti („Narodne novine“, broj 12/18.). Tako Povjerenstvo u postupcima ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu i prava na profesionalnu rehabilitaciju za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata te u postupcima ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu za pripadnike Hrvatskog vijeća obrane daje nalaz i mišljenje je li suglasno s nalazom i mišljenjem Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, u dijelu u kojem se određuje je li i u kojem omjeru potpuni ili djelomični gubitak radne sposobnosti (opća ili profesionalna nesposobnost za rad) posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti, odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta. Člankom

7. spomenutog Pravilnika je propisano da Povjerenstvo može zatražiti dopunsku medicinsku i drugu dokumentaciju od stranke, zdravstvene ustanove ili drugog nadležnog tijela ako dostavljena dokumentacija nije dovoljna za davanje nalaza i mišljenja. Zatim, člankom 10. stavkom 2. istoga Pravilnika je propisano da nakon obavljenog postupka revizije ocjene radne sposobnosti kada Povjerenstvo nije suglasno s nalazom i mišljenjem Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Povjerenstvo predmet i svoj nalaz i mišljenje dostavlja Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, na ponovni postupak. Iz svega prethodno navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da je razvidno da Povjerenstvo u postupku ostvarivanja mirovine ni na koji način ne propituje utvrđen status hrvatskog ratnog vojnog invalida, a sva potrebna dokumentacija pribavlja se sukladno propisima i u svrhu utvrđivanja je li gubitak radne sposobnosti posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

U Izvješću, točki 2.24. „Suradnja s organizacijama civilnog društva“, u podnaslovu „Participacija osoba s invaliditetom u kreiranju javnih politika“ (str. 283), preporučuje se da se i kod kreiranja drugih propisa, posebice zakona o osobnoj asistenciji i zakona o inkluzivnom dodatku, prijedlozi i mišljenja predstavnika civilnog sektora stvarno, a ne samo formalno uvažavaju, s obzirom na to da se radi o propisima od presudnog značaja za položaj osoba s invaliditetom. Vezano za predmetne navode, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u Radnu skupinu za izradu Nacrta prijedloga zakona o osobnoj asistenciji, kao i u Radnu skupinu za izradu Nacrta prijedloga zakona o inkluzivnom dodatku, imenovano 19 predstavnika osoba s invaliditetom te da su isti stvarno, a ne samo formalno, uključeni u postupke izrade zakona o osobnoj asistenciji i zakona o inkluzivnom dodatku, a njihova mišljenja i prijedlozi se razmatraju i uvažavaju. Tijekom 2021. održana su tri sastanka Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o osobnoj asistenciji te jedan sastanak Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o inkluzivnom dodatku, odnosno od početka 2022. do danas održan je jedan sastanak Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o osobnoj asistenciji te tri sastanka Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o inkluzivnom dodatku.

U Sažetku Izvješća (str. 11), navedeno je da je pravobraniteljica za osobe s invaliditetom Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike uputila prijedlog da se pristupi izmjenama Zakona o roditeljskim potporama, kako bi se osobama koje su preuzele brigu o osobama s invaliditetom i s njima žive, omogućilo ostvarenje prava na rad s polovicom punog radnog vremena na jednakoj osnovi kao i roditeljima, ali da unatoč višekratnim požurnicama nije zaprimljen odgovor o planiranim aktivnostima povodom predmetne preporuke. Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike povodom prethodno navedenog prijedloga dostavilo obavijest da je za postupanje po citiranom Zakonu nadležan Središnji državni ured za demografiju i mlade, a što je potvrđeno i u točki 2.9. Izvješća „Poštivanje doma i obitelji“ (str. 81).

U Sažetku Izvješća (str. 20), iznesen je prijedlog da se povećaju sankcije za vozače koji zaustavljaju ili parkiraju vozilo na mjestu rezerviranom za parkiranje osoba s invaliditetom. Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da je novčana kazna u iznosu od 700,00 kuna, za navedeni prometni prekršaj propisana važećim Zakonom o sigurnosti prometa na cestama („Narodne novine“, br. 67/08., 48/10. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 74/11., 80/13., 158/13. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 92/14., 64/15., 108/17., 70/19. i 42/20.), dostatna te da će se njome polučiti opća svrha prekršajno pravne sankcije.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra hrvatskih branitelja Tomu Medveda, ministra zdravstva dr. sc. Vilija Beroša, dr. med., ministra znanosti i obrazovanja dr. sc. Radovana Fuchsa, ministra pravosuđa i uprave dr. sc. Ivana Malenicu, te državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Maderić, Darka Nekića, dr. sc. Špiru Janovića, dr. med., dr. sc. Silvia Bašića, dr. med., Tomislava Paljka, mr. sc. Josipa Salapića i Juru Martinovića.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković